

МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА

УДК 336.64

DOI: 10.26565/2311-2379-2020-98-06

Н.Б. Демчишак

доктор економічних наук, професор

Львівський національний університет імені Івана Франка

вул. Університетська, 1, м. Львів, 79000, Україна

E-mail: nazar_dem@ukr.net, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6852-7405>**О.І. Щуревич**

кандидат економічних наук, асистент

Львівський національний університет імені Івана Франка

вул. Університетська, 1, м. Львів, 79000, Україна

E-mail: oksana.shchurevych@lnu.edu.ua, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3310-5023>**Я.О. Бавдик**

студентка

Львівський національний університет імені Івана Франка

вул. Університетська, 1, м. Львів, 79000, Україна

E-mail: www.yarka1@gmail.com**РОЛЬ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ У ФІНАНСУВАННІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ
ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ**

Динамічний розвиток економіки України в контексті ринкової трансформації транзитивного типу вимагає принципово нових підходів до управління як на макrorівні, так і на мікрорівні. Актуальними є такі стратегії розвитку вітчизняних підприємств, які, окрім забезпечення достатнього рівня платоспроможності, ліквідності та прибутковості, сприяють зростанню рівня науково-технічних знань і їх застосуванню для підвищення ефективності функціонування підприємств. Сучасний стан інноваційної діяльності в Україні незадовільний та нестабільний, а його вдосконалення, у свою чергу вимагає значних фінансових ресурсів, вкладення яких не завжди можуть забезпечити вітчизняні суб'єкти господарської діяльності. Іноземні інвестиції – незамінні для українських підприємств у сучасних реаліях. Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) свідчать про довгострокову зацікавленість іноземних інвесторів у діяльності суб'єктів господарювання та стимулюють їх інноваційний розвиток шляхом доступу до іноземного капіталу та передових технологій. Очевидно, що залучення іноземних інвестицій у підприємства різних галузей – це не хаотичний безконтрольний процес, відповідальність за результат якого можна перекласти на бізнес-структури, а злагоджена поетапна діяльність, що має на меті також і гарантування необхідного рівня фінансово-економічної безпеки. Світовий досвід підтвердив, що зовнішні інвестиції діють як акселератор внутрішніх перетворень, формуючи значну частину сукупних вкладень в інноваційний розвиток національної економіки, що стимулюють економічне зростання та забезпечують його стійкість. Оптимальна структура іноземних інвестицій стимулює інноваційний тип розвитку на основі економіки знань та інформаційного суспільства, а також процесів цифровізації усіх галузей та секторів, що відбувається, хоча й повільно, в Україні. У результаті проведеного дослідження вивчено основні проблеми фінансування інноваційної діяльності підприємств. Акцентовано увагу, що інноваційна діяльність передбачає залучення до процесу розробки та впровадження нових інвестиційних ресурсів іноземних суб'єктів господарювання.

Ключові слова: інновації, інноваційна діяльність підприємств, іноземні інвестиції, інвестиційні ресурси, міжнародний рух технологій.

JEL classification: E22, E62, F21, O31, O32.

Постановка проблеми. Орієнтуючись на розвиток і збереження достатнього рівня конкурентоспроможності, підприємства ставлять перед собою нові завдання, успіх вирішення яких обумовлює позиції на ринку й перспективи функціонування бізнесу. У першу чергу, – це постійне вдосконалення співвідношення «ціна-якість товару/послуги», а також орієнтація на соціально-відповідальну роботу, що є доволі актуальним питанням у контексті сьогоденних екологічних та соціальних проблем. Тому суб'єкти господарювання повинні орієнтуватись на

модель інноваційного розвитку, яка сприяє безпосередньому зростанню обсягу науково-технічних знань та їхнього застосування для підвищення ефективності діяльності у довгостроковій перспективі.

Однак, у зв'язку зі значним розривом між рівнями розвитку вітчизняної економіки та економік зарубіжних країн, власних фінансових ресурсів часто буває недостатньо для забезпечення розширення функціонування підприємств з національним капіталом до тих обсягів фінансової підтримки, які дають змогу ефективно зростати й успішно конкурувати на вітчизняних ринках суб'єктам господарювання з іноземним капіталом. Тому зростає необхідність участі у глобальних потоках капіталу через залучення іноземних інвестицій, зокрема прямих, що дасть змогу пришвидшити темпи зростання економіки країни, стимулювати ефективне функціонування промислових і сільськогосподарських галузей, а також нагромаджувати й реалізовувати інтелектуальний потенціал завдяки впровадженню нових технологій і зростанню кількості робочих місць.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання інноваційного вектору розвитку підприємств та зовнішнього стимулювання інноваційної діяльності вітчизняних установ знайшли відображення у працях таких науковців: І. Бланка (Бланк, 2001), В. Боронос та Л. Рибіна (Боронос & Рибіна, 2016), Н. Демчишак (Демчишак, 2019), В. Гейця (Гейць та ін., 2015), М. Крупки (Крупка & Демчишак, 2019), Й. Шумпетера (Шумпетер, 2011). Теоретичним і прикладним проблемам залучення прямих іноземних інвестицій приділяють значну увагу вітчизняні та зарубіжні вчені: І. Одотюк (Одотюк, 2010), К. Уілсон та Ф. Сільва (Wilson & Silva, 2013) та ін. Проте, недостатньо уваги приділено комплексному аналізуванню й оцінюванню сучасного стану залучення іноземних інвестицій в економіку України для підвищення її конкурентоспроможності шляхом спрямування фінансування в інновації.

Метою статті є аналіз особливостей залучення та ролі іноземних інвестицій у інноваційному розвитку підприємств України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інноваційний розвиток сьогодні є чи не ключовим чинником ефективності діяльності підприємства, що базується на впровадженні інновацій, які зумовлюють вдосконалення його роботи, забезпечують зміцнення ринкових позицій (головно у напрямі оптимізації асортименту виробництва та покращення якості продукції) та формують сприятливі передумови для його розвитку. Термін «інновація» введено до наукового обігу австрійським економістом і соціологом Й. Шумпетером у 1912 році. Науковець окреслив поняття інновації як «нова науково-організаційна комбінація використання виробничих факторів, мотивована підприємницьким духом». Іншими словами, на думку Й. Шумпетера, інновація – це доволі широка, складна та неоднозначна категорія, адже інноваціями можуть бути нові продукти, нові технології і нова організація промислового виробництва й управління ним, та навіть відкриття нових ринків (Шумпетер, 2011). Загалом інновацією є нововведення в галузі техніки, технології, організації праці або управління, що базується на використанні досягнень науки і передового досвіду (Про інноваційну діяльність: Закон України, 2002).

Інновації є потужним каталізатором розвитку підприємства, джерелом удосконалення його внутрішніх процесів, залучення нових ресурсів і факторів виробництва. Інновації, як результат інноваційної діяльності, з одного боку, орієнтуються на повніше задоволення попиту споживачів, що в умовах розвитку економіки, науки і техніки мають щораз більше потреби; з іншого боку – на оптимізацію виробництва та отримання економічних вигод бізнес-структурами, а також бажаного економічного ефекту на рівні держави та розвитку вітчизняної економіки.

Загальний стан інноваційної діяльності в Україні незадовільний та нестабільний. Рейтинг агентства Bloomberg щодо оцінки інноваційного розвитку країн оцінює інноваційність економік на підставі низки критеріїв, таких як витрати на НДДКР до ВВП, продуктивність, частка інноваційних компаній у загальній кількості підприємств, кількість науковців на мільйон жителів, додана вартість виробництва відносно ВВП, відсоток випускників ЗВО у загальній кількості випускників освітніх установ і патентна активність. У 2019 р. Україна посіла 53-є місце у рейтингу зі загальним балом 48,09 (у 2018 р. – займала 46-у сходинку рейтингу) (Писаренко та ін., 2019, с.9). Таке падіння зумовлено послабленням позиції України за 6-ма із семи складових зазначеного індексу (табл. 1).

Таблиця 1

Місце України за складовими інноваційного індексу Bloomberg у 2018-2019 рр.

	Загальний індекс	Інтенсивність досліджень і розробок (витрати на НДДКР у відношенні до ВВП)	Продуктивність	Проникнення високих технологій (частка інноваційних компаній є загальної кількості підприємств)	Концентрація дослідників в (число науковців на 1 млн жителів)	Виробництво з доданою вартістю (додана вартість виробництва відносно ВВП)	Ефективність вищої освіти (частина випускників ЗВО у загальній кількості випускників освітніх установ)	Патентна активність
2018	46	47	50	32	46	48	21	27
2019	53	54	60	37	46	58	28	35

Джерело: складено на основі (Bloomberg)

Відтак, оцінки експертів та тенденції інноваційної діяльності останніх років свідчать про наявність значних проблем й низький рівень розвитку інноваційної діяльності в Україні. Однією із причин низького рівня інноваційної активності підприємств України залишається зменшення обсягів фінансування інновацій за кошти державного бюджету. Саме в цьому полягає основний недолік: обсяги централізованих ресурсів, які мають у своєму розпорядженні український уряд і регіональна влада, є недостатніми для фінансової підтримки масштабної структурної перебудови економіки. На наш погляд, значний інтерес становить вивчення потенціалу фінансування інновацій на регіональному рівні за результатами завершення в Україні адміністративної реформи. Саме децентралізація й ініціативи об'єднаних територіальних громад (ОТГ) можуть послужити стимулом модернізації й адаптації до сучасних потреб жителів таких громад. Частина ресурсів бюджетів ОТГ може бути спрямовано на фінансування різних інноваційних ініціатив, промоцію ОТГ у контексті зростання рівня обізнаності інвесторів з наявними можливостями тощо.

Відповідно до експертних наукових оцінок (Бланк, 2001, с.332) рівень приватних інвестицій до їх загального обсягу повинен набувати значення на рівні 60 %. Зрозуміло, що для фінансування інновацій, окрім стимулювання внутрішнього інвестора, виникає потреба скористатися можливістю залучення іноземних інвестицій, зокрема, прямих (ПІІ). Іноземне інвестування значною мірою забезпечує соціально-економічний поступ держави та визначає її міжнародний статус. Оптимальна структура іноземних інвестицій стимулює інноваційний тип розвитку на основі економіки знань та інформаційного суспільства, а також процесів цифровізації усіх галузей та секторів, що відбувається, хоча й повільно, в Україні.

Утім пріоритети використання інвестованих коштів, необхідних для реалізації значної частини структурних змін, які диктує поточна економічна ситуація, без чіткої галузевої стратегії та державного регулювання у нових власників капіталу в короткостроковій перспективі, швидше за все, не співпадуть зі стратегічними цілями загальнонаціональної політики та не спричинять бажаних економічних та соціальних ефектів на макрорівні. Саме тому побудова ефективної моделі залучення іноземних інвестицій в інноваційний розвиток економіки має вкрай важливе значення у стратегічній діяльності держави та потребує узгодженої державної політики та тактики, аналізу зарубіжного досвіду, а також значних коштів.

Загальновідомо, що серед найбільш ефективних інструментів, які застосовують уряди для підвищення інвестиційної привабливості країн для розташування об'єктів науково-дослідницької діяльності – бюджетні та податкові стимули (Wilson & Silva, 2013, с.5):

- Австралія, Австрія, Бельгія, Китай, Данія, Ірландія та Іспанія активно використовують податкові пільги;
- Угорщина, Японія, Туреччина та Чилі розширили субсидії для покриття певних витрат, наприклад витрат на створення науково-дослідницьких центрів і найм дослідників;
- в Австралії скасовано вимоги щодо збереження за резидентом прав інтелектуальної власності, створеної в результаті міжнародної науково-дослідницької діяльності;

- в Ірландії, Нідерландах та Швейцарії поліпшено умови для іноземних інвестицій в НДДКР та інноваційну діяльність;
- у Бельгії, Бразилії, Угорщині, Японії запроваджено механізм «єдиного вікна» для іноземних інвесторів.

Разом із тим, податкові стимули, які вважаються найдієвішими інструментами залучення іноземних інвестицій, значною мірою можуть бути неефективними, а політика податкової лібералізації – зашкодити. За умов використання податкових стимулів є висока ймовірність зростання фіскальних ризиків країни, а саме можливих спекулятивних операцій резидентами країни з використанням офшорних зон і таким чином ухилення від оподаткування. Мова йде про так звані псевдо-інвестиції, або round tripping інвестиції – термін, яким окреслюють схему виведення резидентами за кордон коштів, які потім повертаються в країну під виглядом прямих іноземних інвестицій, що по суті має місце і у вітчизняних умовах, зважаючи на рекордні надходження ПІІ з Кіпру.

Так, за січень-березень 2019 року в економіку України надійшло 587,6 млн доларів ПІІ (акціонерного капіталу), що на 13% більше, ніж за аналогічний період 2018 року (Держстат України). Найбільший обсяг прямих іноземних інвестицій за вказаний період Україна отримала з Російської Федерації – 137,9 млн доларів, водночас друге місце серед країн-інвесторів – у Кіпру (106,4 млн доларів), третє – у Швейцарії (54,6 млн доларів) (табл. 2).

Більше половини суми ПІІ за перший квартал 2019 року надійшло у галузь фінансової та страхової діяльності – 326,3 млн доларів (55,5%), промисловість отримала 122,3 млн доларів (20,8%), оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів – 47,3 млн доларів (8,1%).

Відповідно до оцінки ПІІ, здійсненої НБУ, упродовж 2010 – 2019 років обсяги ПІІ, в яких кінцевим контролюючим інвестором є резидент (round tripping) оцінено у 9,4 млрд дол. США, що становить 22,8% від загального обсягу ПІІ в Україну (41,3 млрд дол. США) У 2019 році операції round tripping оцінено в 1 млрд дол. США, що становить 34,1% притоку ПІІ в Україну (88,9% їх обсягу – інвестиції до реального сектору) (рис. 2). Найбільші обсяги операцій round tripping здійснювались через Кіпр, Нідерланди, Швейцарію та Австрію.

Таблиця 2

Оцінка обсягу прямих іноземних інвестицій, в яких контролюючим інвестором є резидент (round tripping)

Показники	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
<i>Прямі інвестиції в Україну, млн дол. США</i>	6495	7207	8401	4499	410	2961	3284	2601	2355	3070
у т.ч. банки	2039	1529	475	469	499	2384	2257	1034	974	633
у т.ч. інші сектори	4456	5678	7926	4030	-89	577	1027	1567	1381	2437
<i>Round tripping, млн дол. США</i>	1296	3429	2908	1055	-1038	-162	134	270	485	1046
у т.ч. банки	13	883	71	0	49	99	139	54	106	116
у т.ч. інші сектори	1283	2546	2837	1055	-1087	-261	-5	216	379	930

Джерело : (НБУ)

Отже, ПІІ, залучені в національну економіку станом на 2019 рік можна охарактеризувати незначною географічною диверсифікацією країн-експортерів капіталу. Іншими словами, в економіку України надійшли кошти близько зі ста тридцяти країн світу, але більшість з надходжень у 2019 році, як і протягом попередніх років, припадає на невелику кількість країн. Найбільшими країнами-інвесторами залишаються Кіпр (так звана «податкова гавань») та РФ (відповідно, докапіталізація банків). Тобто, є всі підстави для ретельного вивчення походження таких інвестицій.

Що цікаво, в країнах, що розвиваються, податкові стимули не впливають на інвестиційні рішення транснаціональних корпорацій, підтверджуючи висновок про те, що одним з найвагоміших чинників для залучення в країну ПІІ є якість підприємницького та інституційного середовища в країні.

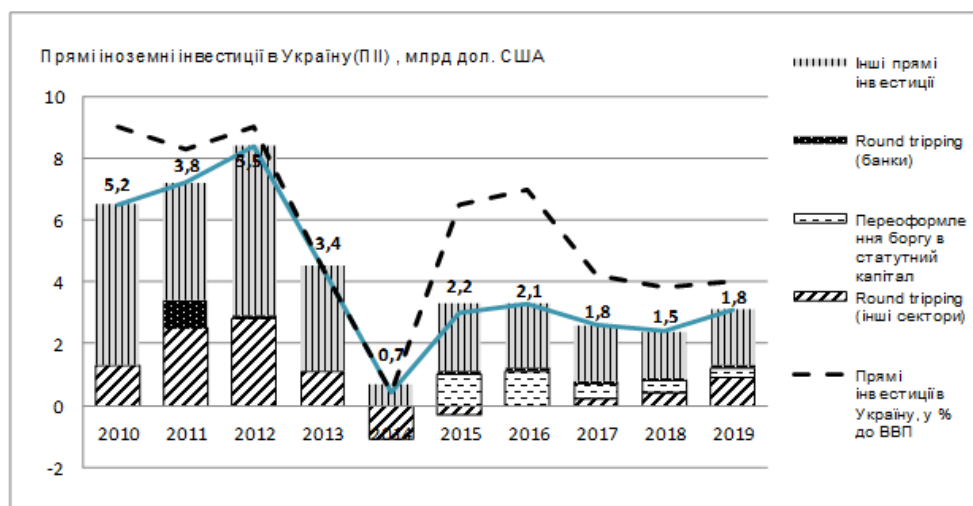

Рис.2. Вплив операцій round tripping на обсяги прямих іноземних інвестицій в Україну

Джерело: побудовано на основі даних (НБУ)

Узагальнюючи вітчизняну практику та досвід зарубіжних країн у сфері залучення іноземних інвестицій, можемо виокремити низку напрямів, які необхідно імплементувати у політику стимулювання іноземного інвестування національної економіки.

По-перше, головною умовою дієвості кроків щодо залучення іноземного інвестування має стати пріоритетність інноваційної та науково-дослідницької спрямованості іноземних інвестицій на основі системного моніторингу процесу їх надходження. У цьому контексті необхідно (Покришка, 2018):

- розробити і запровадити систему індикаторів для оцінки ефективності державної політики залучення іноземних інвестицій в інноваційний та науково-дослідницький сектор економіки України, що дозволить забезпечувати розробку заходів економічної політики держави у цій сфері з урахуванням поточних тенденцій та викликів;

- здійснювати постійний моніторинг технологічної та географічної структури й інноваційного компоненту іноземних інвестицій, які надходять в економіку України.

По-друге, посилення конкуренції за інноваційні іноземні інвестиції сприяє застосуванню країнами фінансових стимулів інноваційної та інвестиційної діяльності, спрямованих на іноземні компанії. Відтак необхідність стимулювання надходження власне інноваційно орієнтованих іноземних інвестицій в Україну обумовлює потребу у здійсненні аналізу та оцінки можливостей використання таких інструментів у державі. Для досягнення цього завдання Мінекономіки України, Офісу залучення інвестицій (UkraineInvest) та Міністерству освіти України доцільно:

- створити спільну робочу групу з метою опрацювання варіантів запровадження фінансових та фіскальних стимулів для інноваційної діяльності у різних видах інноваційної та науково-дослідницької діяльності;

- розробити пропозиції щодо державної програми стимулювання створення спільних R&D-центрів з науково-дослідницькими підрозділами іноземних компаній в Україні, а також створення R&D-центрів іноземних компаній.

Окрім безпосередньо державних інституцій, значну роль у вирішенні таких завдань можуть відіграти вітчизняні науковці, забезпечивши академічну мобільність для яких, можна досягти інтернаціоналізації наукових досліджень, обговорення їх результатів на міжнародному рівні, представлення власних напрацювань, обмін досвідом. Забезпечення координації таких процесів вітчизняними закладами вищої освіти й Міністерством освіти і науки України у цілому стають важливими елементами загальної стратегії країн у сфері залучення іноземних інвестицій, зокрема у дослідження й розробки українських винахідників (Покришка, 2018).

Висновки. Проведений аналіз дає підстави стверджувати про наявність негативних тенденцій у надходженнях ПІІ в Україну, а саме: незначну географічну диверсифікацію та інноваційну орієнтацію. Більше того, сучасна ділова практика доводить, що в країні не сформовані ключові передумови для переходу на інноваційну модель розвитку з огляду на відставання в темпах науково-технічного прогресу та слабкі конкурентні позиції держави в контексті сучасних глобалізаційних процесів. Підтвердженням цього є результати оприлюднених міжнародних рейтингів, зокрема, розглянутих вище рейтингів Bloomberg.

Таким чином, проаналізувавши вітчизняний інвестиційний ринок, можна засвідчити, що в Україні не сформовано комплексного механізму стимулювання інноваційної діяльності, зокрема, фінансового забезпечення за рахунок мобілізації внутрішніх ресурсів та залучення ПІІ. Державна підтримка інноваційної діяльності є недостатньо ефективною й незбалансованою у підходах її надання, адже використання пільг і фінансове стимулювання не принесли очікуваного ефекту через безсистемність, непрозорість, а також схеми з відмивання коштів.

Однак, незважаючи на прорахунки, сфера інновацій демонструє позитивні зрушення. Є достатньо перспектив та можливостей для зростання в цьому напрямку, до прикладу, розвиток елементів інноваційної інфраструктури, зокрема, вже діючих в Україні інноваційних кластерів, наукових парків, технопарків, тісніша інтеграція науки та бізнесу (Крупка & Демчишак, 2019). Окрім цього, після глобальних потрясінь світової економіки у 2020 р. у період відновлення фінансових потоків для України буде мати особливе значення креативність у їх використанні на власну користь, зокрема цифровізація країни й інноваційні перетворення у всіх галузях і секторах.

Література

1. Бланк І.А. Основи інвестиційного менеджменту. Київ: Ельга-Н, Ніка-центр, 2001. 512 с.
2. Борнос В. Г., Рибіна Л. О. Проблеми фінансового регулювання інноваційної діяльності в Україні. *Чернігівський науковий часопис. Сер. "Економіка і управління"*. 2016. № 1(7). С. 108–114.
3. Демчишак Н. Б. Фінансове регулювання інноваційної діяльності в Україні : монографія. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 494 с.
4. Інноваційна Україна 2020: національна доповідь / за заг. ред. В.М. Гейця та ін.; НАН України. Київ, 2015. 336 с.
5. Крупка М. І., Демчишак Н. Б. Структурний аналіз інноваційної діяльності підприємств в Україні у контексті формування пріоритетів фінансового регулювання. *Світ фінансів*. 2019. № 3(60). URL: <http://sf.tneu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1243/1246>.
6. Шумпетер Й. Теорія економічного розвитку. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2011. 244 с.
7. Одотюк І.В. Перспективні тренди інноваційного розвитку глобальної та національної економіки. *Ефективна економіка*. №4. 2010. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=180>
8. Wilson K., Silva F. Policies for Seed and Early Stage Finance: Findings from the 2012 OECD Financing Questionnaire. *OECD Science, Technology and Industry Policy Papers*. 2013. №9. 82 p. DOI: <http://dx.doi.org/10.1787/5k3xqsf00i33-en>.
9. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV (зі змінами). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.
10. Стан інноваційної діяльності та діяльності у сфері трансферу технологій в Україні у 2018 році: аналітична довідка / Писаренко Т.В., Кваша Т.К. та ін. Київ: УкрІНТЕІ, 2019. 80 с.
11. Місце України за складовими інноваційного індексу. *Bloomberg* : веб-сайт. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2019-01-22/germany-nearly-catches-korea-as-innovation-champ-u-s-rebounds>.
12. Офіційний веб-сайт Державного комітету статистики України (Держстат України). URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
13. Оцінка обсягів прямих іноземних інвестицій, в яких кінцевим контролюючим інвестором є резидент (round tripping) за 2010–2019 рр. *Національний банк України (НБУ)*: веб-сайт. URL: <https://bank.gov.ua/>.
14. Покришка Д.С. Щодо стимулювання залучення іноземних інвестицій в контексті інноваційного розвитку економіки : резюме. 2018. URL: http://old2.niss.gov.ua/content/articles/files/111Zapiska-Pokrishka-nnovats_P_-9599e.pdf.

References

1. Blank I. (2001). *Fundamentals of investment management*. Kyiv: Elga-N, Nika-center. (in Ukrainian)

2. Boronos, V., Rybina, L. (2016). Problems of innovation activity financial regulation in Ukraine. *Chernigov Scientific Journal, Ser. Economics and Management*, 1(7), 108-114. (in Ukrainian)
3. Demchyshak, N. (2016). *Financial regulation of innovation activity in Ukraine*: monograph. Lviv: LNU. (in Ukrainian)
4. Heitz V.M. and others (Ed.) (2015). *Innovative Ukraine 2020: national report / for general. ed.*; Kyiv: NAS of Ukraine. (in Ukrainian)
5. Krupka, M., Demchyshak, N. (2019). Structural analysis of innovation activities of enterprises in Ukraine in the context of the formation of priorities of financial regulation. *The world of finance*, 3(60). Retrieved from <http://sf.tneu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1243/1246>. (in Ukrainian)
6. Schumpeter, J. (2011). *Theory of economic development*. Kyiv: Kyiv-Mohyla Academy Publishing House. (in Ukrainian)
7. Odotyuk, I. (2010). Promising trends in innovative development of the global and national economy. *Efficient economy*, 4. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=180>. (in Ukrainian)
8. Wilson, K., Silva, F. (2013). Policies for Seed and Early Stage Finance: Findings from the 2012 OECD Financing Questionnaire. *OECD Science, Technology and Industry Policy Papers*, 9. doi: <http://dx.doi.org/10.1787/5k3xqsf00j33-en>.
9. About innovation activity: The Law of Ukraine (2002, July, 4) № 40-IV. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15>. (in Ukrainian)
10. Pisarenko, T.V., Kvasha, T.K. etc. (2019). The state of innovation and activity in the field of technology transfer in Ukraine in 2018: an analytical reference. Kyiv: UkrINTEI. (in Ukrainian)
11. Ukraine in the components of the innovation index. *Bloomberg*: website. Retrieved from <https://www.bloomberg.com/news/articles/2019-01-22/germany-nearly-catches-korea-as-innovation-champ-us-rebounds>. (in Ukrainian)
12. The official site of State Statistic Service of Ukraine. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua>.
13. Estimation of the volume of foreign direct investment, in which the final controlling investor is a resident (round tripping) for 2010–2019. *NBU*: website. Retrieved from <https://bank.gov.ua/>.
14. Pokryshka, D. (2018). The attraction of foreign investments in the context of innovative economic development: summary. Retrieved from [http://old2.niss.gov.ua/content/articles/files/111Zapiska-Pokryshka-nnovats_P_-9599e.pdf](http://old2.niss.gov.ua/content/articles/files/111Zapiska-Pokryshka-<u>nnovats_P_-9599e.pdf</u). (in Ukrainian)

Nazar Demchyshak

D.Sc.(Economics), Professor

Ivan Franko National University of Lviv

1 Universytetska Str., 79000, Lviv, Ukraine

E-mail: nazar_dem@ukr.net, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6852-7405>**Oksana Shchurevych**

Ph.D.(Economics), Assistant

Ivan Franko National University of Lviv

1 Universytetska Str., 79000, Lviv, Ukraine

E-mail: oksana.shchurevych@lnu.edu.ua, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3310-5023>**Yaryna Bavyk**

student

Ivan Franko National University of Lviv

1 Universytetska Str., 79000, Lviv, Ukraine

E-mail: www.yarka1@gmail.com**THE ROLE OF FOREIGN INVESTMENTS IN THE UKRAINIAN ENTERPRISES
INNOVATIVE DEVELOPMENT FINANCING**

The market economy opens wide opportunities for intensification of innovation, so therefore its characteristic feature is the acquisition, use of new knowledge and transformation of knowledge and technologies into a full-fledged factor of production. One of the characteristic features of the market economy and the national economy in general is the ability to attract foreign direct investment, which determines the rapid pace of the country's economic development. Foreign investments, in turn, are indispensable for Ukrainian enterprises in today's realities. Foreign direct investment indicates the long-term interest of foreign investors in the functioning of enterprises, it also stimulates development of enterprises through access to foreign capital. It is a way of development stimulation of enterprises through access to foreign capital. Thus, FDI is a way of combating the problem of low domestic savings. The dynamic development of market relations in Ukraine in the context of the transitive type market transformation requires new approaches to economic management both at the macro level

and at the level of individual enterprises. The problems of creating such mechanisms for managing the activities of enterprises, which, in addition to ensuring a sufficient level of solvency, liquidity and profitability, would contribute to the direct growth of the general level of scientific and technical knowledge and, as a result, its use in order to boost business efficiency. In general, innovation is a novelty in the field of engineering, technology, labor organization or management, based on the use of scientific advances and best practices. Innovation is the result of innovative activity, as an activity aimed at transforming research and development or a new approach to the process of providing services. As a result of research the basic problems of financing of innovative activity of the enterprises are studied. Emphasis is placed on the fact that innovation activity involves attracting investment resources of foreign business entities to the process of development and implementation of innovations.

Keywords: innovations, innovative activity of enterprises, foreign investments, investment resources, international movement of technologies.

JEL classification: E22, E62, F21, O31, O32.

Н.Б. Демчишак

доктор экономических наук, профессор

Львовский национальный университет имени Ивана Франко

ул. Университетская, 1, г. Львов, 79000, Украина

E-mail: nazar_dem@ukr.net, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6852-7405>

А.И. Щуревич

кандидат экономических наук, ассистент

Львовский национальный университет имени Ивана Франко

ул. Университетская, 1, г. Львов, 79000, Украина

E-mail: oksana.shchurevych@lnu.edu.ua, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3310-5023>

Я.А. Бавдик

студентка

Львовский национальный университет имени Ивана Франко

ул. Университетская, 1, г. Львов, 79000, Украина

E-mail: www.yarka1@gmail.com

РОЛЬ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ В ФИНАНСИРОВАНИИ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ УКРАИНЫ

Динамичное развитие экономики Украины в контексте рыночной трансформации транзитивного типа требует принципиально новых подходов к управлению как на макроуровне, так и на микроуровне. Актуальны такие стратегии развития отечественных предприятий, которые, кроме обеспечения достаточного уровня платежеспособности, ликвидности и доходности, способствуют росту уровня научно-технических знаний и их применению для повышения эффективности функционирования предприятий. Современное состояние инновационной деятельности в Украине неудовлетворительное и нестабильное, а его совершенствования, в свою очередь требует значительных финансовых ресурсов, вложения которых не всегда могут обеспечить отечественные субъекты хозяйственной деятельности. Иностранные инвестиции – незаменимые для украинских предприятий в современных реалиях. Прямые иностранные инвестиции (ПИИ) свидетельствуют о долгосрочной заинтересованности иностранных инвесторов в деятельности субъектов хозяйствования и стимулируют их инновационное развитие путем доступа к иностранному капиталу и передовых технологий. Очевидно, что привлечение иностранных инвестиций в предприятия различных отраслей – это не хаотичный бесконтрольный процесс, ответственность за результат которого можно переложить на бизнес-структуры, а слаженная поэтапная деятельность, имеющая целью также и обеспечение необходимого уровня финансово-экономической безопасности. Мировой опыт подтвердил, что внешние инвестиции действуют как акселератор внутренних преобразований, формируя значительную часть совокупных вложений в инновационное развитие национальной экономики, стимулирующих экономический рост и обеспечивают его устойчивость. Оптимальная структура иностранных инвестиций стимулирует инновационный тип развития на основе экономики знаний и информационного общества, а также процессов цифровизации всех отраслей и секторов, происходит, хотя и медленно, в Украине. В результате проведенного исследования изучены основные проблемы финансирования инновационной деятельности предприятий. Акцентируется внимание, что инновационная деятельность предполагает вовлечение в процесс разработки и внедрения новшеств инвестиционные ресурсы иностранных субъектов хозяйствования.

Ключевые слова: инновации, инновационная деятельность предприятий, иностранные инвестиции, инвестиционные ресурсы, международное движение технологий.

JEL classification: E22, E62, F21, O31, O32.